

Πηγή: ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Σελ.: 74

Ημερομηνία έκδοσης: 08-10-2022

Αρθρογράφος:

Επιφάνεια 929.96 cm² Κυκλοφορία: 24590

Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ

Ανί ΕΡΝΟ Ιδού, αυτή είμαι

GALLIARD/FRANCECA MANTOVANI

Η

ΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΜΠΟΓΙΑΝΟΥ

Αννί Ερναυ, στη μακριά πορεία της στα γαλλικά γράμματα, έχει πολλές φορές και για πολλούς λόγους αμφισβητηθεί. Το Νομπέλ Λογοτεχνίας για το 2022 που της απονεμήθηκε θα έπρεπε να είναι το επιστέγασμα της αδιαμφισβήτητης αξίας της. Όσο κι αν χωράει πολλή κουβέντα για τις εκάστοτε επιλογές της Σουηδικής Ακαδημίας, το βραβείο δεν παύει να συνοδεύεται από αίγλη και κύρος. Όμως όχι. Η Ερναυ είναι η Ερναυ. Τίποτε δεν της χαρίστηκε.

Διέτρεξε μακρύ δρόμο από το μικρό χωριουδάκι της Νορμανδίας όπου γεννήθηκε το 1940 μέχρι την καλλιτεχνική καταξίωση που κι αυτή, ακόμη και τώρα, αμφισβητείται. Αλλά πόση σημασία μπορεί να έχει αυτό, όχι για έναν άνθρωπο της γραφής, αλλά για έναν άνθρωπο που θεωρεί τη γραφή όπλο και παρακαταθήκη; Και που έτσι την αντιμετωπίζει σε όλη τη διάρκεια της μακρόχρονης συγγραφικής πορείας της. Όταν το 1999 γράφει «Το γεγονός», αφηγούμενη με λιτότητα, ακρίβεια και αποστασιοποιημένη θλίψη την τραυματική εμπειρία μιας παράνομης έκτρωσης το 1963, λέει πως τα χρόνια που μεσολάβησαν κουβαλούσε μία και μοναδική ενοχή: το ότι συνέβη το γεγονός κι αυτή δεν έκανε το μοναδικό πράγμα που μπορούσε. Δηλαδή να το διηγηθεί. Το μότο του Μισέλ Λερίς που επιλέγει, «Η διττή επιθυμία μου: το γεγονός να γίνει γραφή και η γραφή να γίνει γεγονός», επιτείνει την εντύπωση πως γεγονός για την Ερναυ είναι η ίδια η διαδικασία της γραφής.

Η βασανιστική επιθυμία να αφηγηθείς. Η Ερναυ υπήρξε μία από τους πρωτοπόρους της αυτομυθοποίησης. Έκανε με άλλα λόγια αφήγηση την ίδια της τη ζωή. Μην διστάζοντας να βυθιστεί μέσα στα άδυτα του εαυτού της, δεν δίστασε να τον ξεγυμνώσει επίσης, να τον απαλλάξει από κάθε περιττό στολίδι και να τον εκθέσει σε δημόσια θέα. Με τις ραγισμα-

τιές, τις ρωγμές και τις ματαιώσεις του. Μικρός και τεράστιος μαζί μέσα στις διαψεύσεις του. Και αποφεύγοντας πάντα να παρασυρθεί σε μια αυτάρεσκη αυτοαναφορικότητα γιατί – κι αυτή είναι η δύναμή της – είχε πάντα τη δυνατότητα να φωτίζει με τον πιο σκληρό φωτισμό τον εαυτό της και, συγχρόνως, να τον αφήνει στη σκιά.

Προβάλλοντας, διαχέοντας τον εαυτό της, σχεδόν τον εξαφανίζει. Γιατί το μόνο που πραγματικά την ενδιαφέρει είναι η συμπίεση του ατομικού με το συλλογικό. Πράγμα που κάνει με τον πιο ρηξικέλευθο και χαρισματικό τρόπο σε ένα από τα σπουδαιότερα έργα της: «Τα χρόνια». Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2008, βρήκε από αναφορές στη γαλλική κουλτούρα και στη γαλλική πραγματικότητα και, με μία έννοια, περικλείει τους προβληματισμούς και όλων των προηγούμενων έργων της. «Τα χρόνια» είναι μια συλλογική αυτοβιογραφία ή «μια απρόσωπη αυτοβιογραφία» όπως λέει η ίδια, ακριβώς επειδή καταλύεται η έννοια του «εγώ».

Το «εγώ» σβήνει μέσα στο «εμείς». Όλα κάποτε θα τα σκεπάσει η λήθη, μόνο η βαθιά κατανόηση του παρελθόντος μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση του εαυτού, στην κατανόηση όλων των εκδοχών του εαυτού. Η «άγνοια των στιγμών» έχει να κάνει με ένα «γίγνεσθαι» που συμβαίνει ενώ «εκεῖνη», ενώ «εμείς» κοιτάζουμε αλλού.

Η Ερναυ, ως εργαζόμενη, κόρη, μάνα, σύζυγος, ερωμένη, σεξουαλικό ον, έζησε στο πετσί της τη μακρά πορεία της γυναίκας από την καταπίεση και την αορατότητα μέχρι τις μέρες μας που πολλά έχουν κατακτηθεί, έστω κι αν τίποτε δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτονόητο και δεδομένο.

Η γυναίκα στο έργο της υπερβαίνει πάντοτε την ατομική της ιστορία και γίνεται, μέσω της λογοτεχνίας, σύμβολο. Ένα σύμβολο διεκδίκησης ελευθερίας. Ένα σύμβολο διεκδίκησης οντότητας.

Οχι φυσικά επειδή γράφει μπροσούρα ή μανιφέστο αλλά επειδή, συγκρατώντας επιδέξια το συναίσθημα, παραμένοντας όμως αιχμηρή και στακάτη, με μια ματιά σύγχρονη και διαχρονική, χτυπάει πάντα στον πυρήνα της ύπαρξης. Γδύνει την ύπαρξη από κάθε περιττό στολίδι και προκάλυμμα και λέει: Ιδού, αυτή είμαι.

Είμαι οι πληγές, τα θέλω και οι διαψεύσεις μου. Κι όλα αυτά δίχως ναρκισσισμό. Με μια σοκαριστική σχεδόν αμεσότητα που σε κοιτάζει ίσια στα μάτια. Με την ηρεμία και την περιποιητική διάθεση του βαθιά θλιμμένου ανθρώπου. Με την επίγνωση του ανθρώπου που, ενώ ο ίδιος έχει πάει πιο πέρα από την τάξη του, γνωρίζει καλά την ταξική δομή της κοινωνίας.

Με το βλέμμα στραμμένο στα μεγάλα αιτήματα της Αριστεράς. Με το βλέμμα στραμμένο στα μεγάλα αιτήματα της γλώσσας. Με τη δυνατότητα μέσω της αποσπασματικότητας να μιλά για το «όλον». Να μιλά αβίαστα κρύβοντας τον συγγραφικό κόπο. Μέχρι παρεξήγησης κρύβοντάς τον. Αλλά τι σημασία έχει; Η φωνή της δεν κραυγάζει, σου ψιθυρίζει μειλίχια στο αφτί. Σου προκαλεί δονήσεις.

Η Ευγενία Μπogiάνου είναι συγγραφέας. Από τις εκδ. Πόλις κυκλοφορεί το πιο πρόσφατο βιβλίο της, «Autés», συλλογή διηγημάτων που απαρτίζουν τα στάδια της ζωής μιας γυναίκας

“

Είπε

Η γλώσσα θα συνεχίσει να μεταμορφώνει τον κόσμο σε λέξεις. Στις κουβέντες γύρω από ένα γιορτινό τραπέζι θα είμαστε απλώς ένα όνομα, ολόένα και πιο πολύ δίχως πρόσωπο, μέχρις ότου εξαφανιστούμε μες στην αχανή ανωνυμία μιας μακρινής γενιάς

Είπαν γι' αυτήν

Τα «Χρόνια» είναι μια επανάσταση, όχι μόνο στην τέχνη της αυτοβιογραφίας αλλά και στην τέχνη καθαυτή.

ΤΖΟΝ ΜΠΑΝΒΙΛ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

”